

BIỆN PHÁP

Phát triển ngôn ngữ thông qua hoạt động kể chuyện sáng tạo cho trẻ
lớp mẫu giáo 3-4 tuổi B, trường mầm non Yên Hải

Họ và tên giáo viên: Phạm Thị Thu Trang

Dạy tại lớp Mẫu giáo 3 - 4 tuổi B

Trường Mầm non Yên Hải.

Thị xã Quảng Yên.

I. Mục đích của biện pháp:

Đối với trẻ mầm non, sự phát triển ngôn ngữ thông qua hoạt động bắt chước lời nói, việc làm của các nhân vật hoặc những cách diễn đạt trong tác phẩm là rất hữu ích. Chính quá trình trẻ được nghe qua lời diễn cảm, được trực tiếp tham gia vào hoạt động đọc, kể lại truyện, thơ từ cô giáo, cha mẹ, bạn bè sẽ giúp trẻ tích lũy và phát triển thêm nhiều từ mới. Điều này giúp trẻ có thể dễ dàng hơn trong việc rèn luyện khả năng biểu cảm trong ngôn ngữ nói, ngôn ngữ miêu tả, ngôn ngữ đối thoại.

Là một giáo viên đứng lớp, hàng ngày được tiếp xúc gần gũi với trẻ, đa số trẻ còn thiếu kỹ năng kể chuyện sáng tạo, chưa thể hiện được cảm xúc nhân vật vì vốn từ còn hạn chế, khả năng diễn đạt mạch lạc còn ở mức trung bình, thậm trí là kém.

Do bản thân chưa biết cách tạo cảm hứng cho trẻ, các câu chuyện đưa vào giảng dạy hầu như là các câu chuyện khó, trẻ không nhớ cốt chuyện và chưa có sự phối hợp chặt chẽ với gia đình, giúp trẻ có vốn từ và kỹ năng kể chuyện sáng tạo.

Nhưng hiện nay ngôn ngữ là phương tiện giúp cho chúng ta và nhất là trẻ em giao tiếp với mọi người và giúp trẻ dễ dàng hoà đồng vào cuộc sống một điều cần thiết khi giao tiếp. Đồng thời, thông qua giao tiếp giúp trẻ phát triển trí tuệ để nhận biết thế giới xung quanh và phát triển tình cảm của trẻ .

Qua khảo sát trên 30 trẻ tại lớp mẫu giáo 3- 4 tuổi B, trường mầm non Yên Hải cho kết quả như sau:

TT	Tiêu chí đánh giá	Số trẻ được khảo sát	Kết quả trước khi áp dụng biện pháp	
			Số trẻ đạt	Tỷ lệ (%)
1	Trẻ nói rõ ràng, mạch lạc	30	14/30	46%
2	Trẻ tự tin khi trong quá trình giao tiếp cùng cô và bạn	30	12/30	40%

3	Trẻ hứng thú, biết tập trung khi tham gia giờ học	30	13/30	43%
4	Trẻ có kỹ năng sử dụng nguyên vật liệu trong các góc lớp để kể	30	12/30	40%
5	Trẻ có tính tư duy, sáng tạo, có khả năng tưởng tượng	30	10/30	33%

Từ bảng khảo sát trên cho thấy khi tham gia hoạt động kể chuyện sáng tạo, đa phần trẻ chưa nói rõ ràng mạch lạc, chưa tự tin khi trong quá trình giao tiếp cùng cô và bạn, chưa có tính tư duy sáng tạo. Với mục đích giúp trẻ phát triển ngôn ngữ, vốn từ, khả năng nghe, nói rõ ràng, tự tin khi giao tiếp, phát triển năng lực tư duy, óc tưởng tượng sáng tạo. Biết yêu quý cái đẹp, hướng tới cái đẹp thông qua hoạt động kể chuyện sáng tạo bằng nhiều phương pháp hình thức mới mẻ, độc đáo, mới lạ cũng như mong muốn trẻ phát triển tốt hơn và góp phần nâng cao chất lượng giáo dục trẻ, khẳng định vị thế của trường mầm non trong sự nghiệp đổi mới giáo dục hiện nay tôi chọn đề tài: ***“Phát triển ngôn ngữ thông qua hoạt động kể chuyện sáng tạo cho trẻ lớp mẫu giáo 3-4 tuổi B, trường mầm non Yên Hải”***.

Thời gian thực hiện biện pháp: Từ tháng 9/2024 - tháng 11/2024 tại lớp mẫu giáo 3 - 4 tuổi B trường Mầm non Yên Hải.

II. Nội dung của biện pháp:

Muốn thực hiện tốt phát triển ngôn ngữ cho trẻ thông qua hoạt động kể chuyện sáng tạo. Bản thân tôi luôn suy nghĩ tìm tòi, nghiên cứu, tham khảo tài liệu, nghiên cứu chương trình, tham gia lớp tập huấn do Phòng Giáo Dục tổ chức, cập nhật thông tin từ chuyên đề, trên mạng Internet, tự bồi dưỡng chuyên môn.

Tôi lựa chọn và đưa ra một số biện pháp sau:

1. Tạo môi trường hoạt động cho trẻ kể chuyện sáng tạo .

Để giúp trẻ phát triển ngôn ngữ đạt kết quả cao thì giáo viên phải chuẩn bị môi trường cho trẻ hoạt động, vì môi trường đóng vai trò rất quan trọng nếu cô tạo được môi trường cho trẻ hoạt động tốt thì sẽ kích thích trẻ phát triển ngôn ngữ, tham gia vào các hoạt động và kết quả đạt được rất cao. Môi trường có phù hợp, đa dạng, phong phú thì sẽ gây hứng thú cho trẻ.

* Môi trường hoạt động cho trẻ hoạt động trong phòng, lớp.

- Trang trí, sắp xếp phòng, lớp các góc chơi đảm bảo thẩm mỹ, thân thiện, an toàn, phù hợp với nội dung giáo dục bằng cách đưa hình ảnh nhân vật của các câu

chuyện nổi bật vào góc văn học và một số góc trong và ngoài lớp học thể hiện trên các mảng tường. Những câu chuyện được thể hiện trên các mảng tường trong không gian to đã giúp trẻ dễ tri giác, trẻ được thảo luận, bàn bạc về câu chuyện đó. Từ đó trẻ biết vận dụng những kiến thức đó vào kể chuyện sáng tạo một cách dễ dàng.

Ví dụ: Chủ điểm Bản thân, tôi lên kế hoạch “Cậu bé mũi dài”, ở đó tôi đã trang trí lớp bằng hình ảnh minh họa, rất to, để trẻ rất quan sát, trẻ được thảo luận bàn bạc về câu chuyện đó.

* Môi trường hoạt động cho trẻ kể chuyện sáng tạo ngoài lớp học.

- Trong giờ hoạt động ngoài trời tôi còn tận dụng những bức tranh tường ở trong trường bằng cách gợi mở cho trẻ cùng nhau kể chuyện về những bức tranh đó hoặc có các con vật trong sân trường tôi cũng gợi mở cho trẻ thi nhau kể chuyện về các con vật đó... hình thức này đã giúp trẻ em có nhiều ý tưởng sáng tạo hay và có ý thức thi đua để đạt kết quả tốt.

2. Hướng dẫn trẻ cách sử dụng đồ dùng và tiến hành kể chuyện sáng tạo

* Hướng dẫn trẻ sử dụng đồ dùng trực quan.

- Dạy trẻ sử dụng rối tay: Dạy trẻ sử dụng từng con một, kết hợp với lời nói, ngôn ngữ biểu cảm cùng với cách diễn rối qua cử động các con rối đi lại.

- Dạy trẻ ghép tranh kể chuyện: chọn những tranh mà trẻ thích ghép thành một dải câu chuyện sau đó kể từng tranh kết hợp với lời nói chỉ dẫn thông qua các nhân vật trong tranh.

- Dạy trẻ ghép các nhân vật kể chuyện: chọn những nhân vật mà trẻ thích, sau đó ghép các nhân vật với nhau tạo thành một câu chuyện theo ý tưởng của trẻ.

- Dạy trẻ kể chuyện bằng sa bàn: chọn những nhân vật mà trẻ thích kết hợp di chuyển các nhân vật đó trên sa bàn. Nói đến đâu đưa nhân vật ra đến đó, lời kể đi theo nhân vật sử dụng.

- Trò chơi đóng kịch: Thông qua việc tổ chức cho trẻ tập đóng kịch tôi thấy khả năng thể hiện ngôn ngữ của trẻ trong giao tiếp tiến bộ rất nhiều trẻ tự nhiên, thoải mái hơn trong giao tiếp bởi trong quá trình trẻ đóng kịch trẻ được trực tiếp giao lưu, đối thoại trực tiếp với bạn diễn từ đó ngôn ngữ của trẻ phát triển một cách linh hoạt và khéo léo.

- Ngoài ra tôi gom nhặt những loại phế liệu như lọ nhựa, can nhựa, vải nỉ vụn, mùn cưa, lá cây, bìa, giấy các loại, ống và chai tiếp nước, màu vẽ, vỏ thạch, ốc trai, sò, vỏ trứng, nút chai, ống hút, vải từ quần áo cũ, nắp sữa, chai, lọ, hột hạt, khay áo, nút chai và các loại tranh ảnh, hình ảnh, các con vật, cây cỏ, hoa lá.

Tôi vệ sinh sạch sẽ sau đó làm đồ dùng, đồ chơi phong phú vừa rẻ tiền vừa dễ kiếm. Sau khi hoàn thành các bức tranh do trẻ và cô cùng làm, tôi sử dụng luôn chính những bức tranh đó để vào góc văn học để cho trẻ hoạt động theo góc qua hình thức kể chuyện theo ý thích hoặc kể chuyện sáng tạo.

-Tôi và trẻ cùng làm các con vật rối tay từ len, que , xốp màu, trẻ dán và tạo thành sản phẩm mỗi khi kể chuyện theo ý thích, trẻ lại được kể cho cô và bạn nghe về sản phẩm trẻ làm ra nhân vật gì, dẫn dắt cô và bạn vào câu chuyện của trẻ.

* Cách tiến hành kể chuyện sáng tạo.

+ Chuẩn bị:

Khung cảnh câu chuyện, nhân vật trong chuyện trên nền mô hình, nhạc không lời, đến đồ dùng của các con, vườn hoa, khu rừng, đại dương, các con rối bằng vải nỉ, không gian thể hiện, đèn hắt tạo ánh sáng.

+ Tiến hành:

- Chọn nhóm
- Bầu nhóm trưởng
- Đặt tên nhóm
- Chọn nhân vật rối và bối cảnh, đạo cụ phù hợp
- Thỏa thuận, bàn bạc về nội dung chuyện, phân vai, sáng tác lời thoại, tình huống.

- Tập ghép lời thoại và sử dụng nhân vật với bối cảnh

- Biểu diễn báo cáo quá trình làm việc của nhóm.

- Cô cho mỗi nhóm thời gian để tự thảo luận để sáng tác nội dung chuyện, lời thoại các nhân vật trong truyện. Trong lúc các con đang bàn luận, cô đến từng nhóm để hướng dẫn các con cách sử dụng đạo cụ và gợi ý về nội dung của một câu chuyện gần gũi với trí tưởng tượng của các con.

Phần quan trọng nhất là phần thể hiện khả năng ngôn ngữ, tư duy và biểu diễn của các con qua việc trình bày lại câu chuyện nhóm mình vừa sáng tác. Từng nhóm lần lượt lên kể chuyện kết hợp sử dụng đồ dùng và đạo cụ, các con đều rất sáng tạo và có trí tưởng tượng vô cùng phong phú. Đồng thời, ngôn ngữ các con biểu đạt nội dung câu chuyện rất tốt. Các con tự sáng tác ra câu chuyện “Nàng công chúa bị lạc ở trong rừng”, “Những động vật sống dưới đại dương”, “Tình bạn đoàn kết”... Tâm hồn trẻ thơ được hiện lên qua từng thước phim hình ảnh mà trẻ tự sáng tạo qua ngôn ngữ của mình. Các con thực sự thích thú và tự tin thể hiện mình qua những trải nghiệm mới mẻ này.

Ví dụ: Qua cách dạy trẻ tôi đã tiến hành tổ chức một giờ hoạt động có chủ đích kể chuyện sáng tạo, chủ đề “động vật” như sau:

Bước 1: Hát bài “Đố bạn”.Hỏi trẻ trong bài hát có những con vật gì.

Bước 2: Nghe cô kể mẫu chuyện sáng tạo của cô, cô sử dụng rối kể 1 lần. Đàm thoại với trẻ về câu chuyện của cô (tên nhân vật, đặc điểm nhân vật, đặt tên cho câu chuyện).

Bước 3: Trẻ đi chọn đồ dung trực quan mà trẻ yêu thích. Cô gợi mở ý tưởng cho trẻ bằng cách mượn một con vật mà trẻ đã chọn và kể ngắn gọn vài câu để trẻ biết cách kể chuyện sáng tạo.

Bước 4: Trẻ kể chuyện sáng tạo theo nhóm, cá nhân. Cô cho trẻ đánh giá và nhận xét câu chuyện của bạn kể. Theo dõi cách sử dụng đồ dung trực quan của trẻ để cô góp ý nhận xét.

Qua cách làm này, bước đầu tôi đã thành công trong việc thực hiện dạy trẻ kể chuyện sáng tạo, giúp trẻ linh hoạt sử dụng đồ dung trực quan kết hợp với ngôn ngữ nói rõ ràng mạch lạc, có kỹ năng tổng hợp về “ mắt nhìn, miệng nói, tai nghe, tay sử dụng”.

Kết quả:

Các cháu đã biết kết hợp với nhau sử dụng các nhân vật phù hợp ăn khớp với lời kể. Ngôn ngữ của các cháu được thể hiện một cách rất tự nhiên và phong phú. Trong quá trình nghiên cứu và tiến hành kể chuyện sáng tạo đến nay ở lớp tôi đa số trẻ đã kể chuyện sáng tạo theo ý tưởng của mình mà không cần sự gợi ý của cô. Từ những việc làm đó không những trẻ sử dụng thành thạo đồ dung trực quan về các con vật mà còn biết vận dụng sử dụng đồ dung trực quan ở các chủ đề khác.

3. Lồng ghép các môn học khác khi dạy trẻ kể chuyện sáng tạo.

Với lời kể diễn cảm hấp dẫn đã làm rung động người nghe thì chưa đủ, vì vậy tiết học phải có sự lồng ghép, tích hợp các môn học khác để thay đổi không khí, thay đổi trạng thái của người nghe chuyện, bằng những lời ca, đối thoại, câu đố, những bài ca dao đồng dao, hay một số trò chơi xen lẫn.Việc lồng ghép và tích hợp các môn học khác yêu cầu của giáo viên phải linh hoạt, sáng tạo để lựa chọn nội dung sao cho phù hợp với nội dung câu chuyện, giúp trẻ tham gia vào hoạt động một cách tích cực nhất và ngôn ngữ của trẻ được phát triển mạnh mẽ nhất.

4.Tuyên truyền và kết hợp với phụ huynh.

Tôi sử dụng một mảng tường ở ngoài cửa lớp để làm bảng tuyên truyền với phụ huynh về chương trình dạy trẻ theo chủ đề và thay tin hàng tuần để phụ huynh biết và phối hợp với giáo viên rèn luyện thêm ở nhà.

Tôi trao đổi với phụ huynh về những câu chuyện trẻ được học ở trường, yêu cầu phụ huynh về nhà cùng đọc với trẻ và cho trẻ kể lại câu chuyện đó hoặc kích thích trẻ kể lại câu chuyện. Như vậy ngôn ngữ của trẻ phát triển một cách phong phú và đa dạng.

Bằng cách đó cô giáo và phụ huynh luôn có được thông tin hai chiều của trẻ ở nhà cũng như ở trường, trẻ lớp tôi được học và việc phát triển ngôn ngữ của trẻ cũng được củng cố và mở rộng hơn.

Thông qua biện pháp phối hợp với phụ huynh phát triển ngôn ngữ cho trẻ tôi nhận thấy ngôn ngữ ở trẻ tăng lên rõ rệt, trẻ phát âm chuẩn, rõ ràng mạch lạc hơn, đặc biệt là trẻ nhút nhát mạnh dạn, tự tin hơn, còn trẻ nói ngọng, nói lắp được cải thiện rất tốt, vốn từ của trẻ ngày càng phát triển.

III. Hiệu quả đạt được sau khi thực hiện biện pháp:

Qua biện pháp tôi nghiên cứu và áp dụng vào lớp mình, tôi thu được kết quả như sau:

Số trẻ nói rõ ràng, mạch lạc, trẻ tự tin trong quá trình giao tiếp cùng cô và bạn, trẻ hứng thú biết tập trung khi tham gia giờ học, có kỹ năng sử dụng nguyên vật liệu, có sự sáng tạo và khả năng tưởng tượng, được cải thiện đáng kể thể hiện ở bảng kết quả:

TT	Tiêu chí đánh giá	Số trẻ được khảo sát	Kết quả trước khi áp dụng biện pháp		Sau khi áp dụng biện pháp	
			Số trẻ đạt	Tỷ lệ (%)	Số trẻ đạt	Tỷ lệ (%)
1	Trẻ nói rõ ràng, mạch lạc	30	14/30	46%	24/30	80%
2	Trẻ tự tin khi trong quá trình giao tiếp cùng cô và bạn	30	12/30	40%	25/30	83%
3	Trẻ hứng thú, biết tập trung khi tham gia giờ học	30	13/30	43%	28/30	93%

4	Trẻ có kĩ năng sử dụng nguyên vật liệu trong các góc lớp để kể	30	12/30	40%	23/30	76%
5	Trẻ có tính tư duy, sáng tạo, có khả năng tưởng tượng	30	10/30	33%	22/30	73%

Qua một thời gian tìm tòi nghiên cứu các biện pháp thích hợp, lớp tôi đã có một kết quả thật tốt.

IV. Kiến nghị, đề xuất.

- Về phía Phòng GDĐT: Tiếp tục tổ chức các chuyên đề, hội thi, hội thảo, tham quan học tập từ các trường trong và ngoài thị xã.

- Về phía nhà trường: Tiếp tục quan tâm tạo điều kiện để giáo viên có cơ hội trao đổi kinh nghiệm học hỏi, thảo luận, tham quan học tập các lớp trong trường, các buổi tập huấn, hội nghị chuyên đề về tổ chức hoạt động kể chuyện sáng tạo.

Trên đây là “*Biện pháp phát triển ngôn ngữ B thông qua hoạt động kể chuyện sáng tạo cho trẻ*”, được giáo viên Phạm Thị Thu Trang đã áp dụng hiệu quả cho trẻ em tại nhóm, lớp mẫu giáo 3 – 4 tuổi B, Trường mầm non Yên Hải thị xã Quảng Yên tỉnh Quảng Ninh. Biện pháp này lần đầu được dùng để đăng ký thi giáo viên dạy giỏi cơ sở giáo dục mầm non cấp thị xã năm học 2024 - 2025 và chưa được dùng để xét duyệt thành tích khen thưởng cá nhân trước đó.

Xác nhận của lãnh đạo

Đỗ Thị Tươi

Giáo viên thực hiện biện pháp
(Ký tên)

Trang

Phạm Thị Thu Trang